

SIVISTYSLAUTAKUNTA

Tulosyksiköt: Hallinto, perusopetus, lukiokoulutus, kansalaisopisto, kirjasto- ja kulttuuripalvelut, liikunta- ja nuorisopalvelut sekä varhaiskasvatus

Keskeiset tapahtumat 2020

Sivistystoimen osalta vuosi 2020 oli historiallinen. Joulukuun 22 päivä otettiin käyttöön Sivistyskeskus Ahjon tilat, jossa toimintansa aloittaa 2021 vuoden elokuussa perustettu Maiju Lassilan koulu. Tiloissa järjestetään myös lukiokoulutusta, esiopetusta ja tiloissa toimii kirjasto. Samoissa Ahjon tiloissa toimintaa järjestää Keski-Karjalan musiikkiopiston ja Tohmajärven kansalaisopisto. Sivistyskeskuksen rakentaminen on Tohmajärven kunnan historian suurin investointi, joka toteutettiin KVR-urakkana ja urakoitsijana toimi Lujatalo Oy. Sivistyskeskuksen uudet tilat tullaan maksamaan leasing-rahoituksella, joka rasittaa sivistyksen käyttötaloutta tulevina vuosina noin 470 000 € verran.

Sivistystoimen alkuvuosi meni suunnitelmien mukaan, mutta maaliskuussa toimintaan tuli isoja muutoksia koronapandemian ja sitä seuranneen poikkeuslain myötä. Perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa siirryttiin etäopetukseen erittäin lyhyellä varoitusajalla. Koronakevät vaati sivistystoimen henkilöstöltä nopeaa reagointia ja sopeutumista muuttuvaan tilanteeseen. Työtehtäviä organisoitiin nopealla aikataululla uudelleen ja henkilöstö osoitti venymistä äkillisesti muuttuvassa tilanteessa. Loppuvuoden osalta sivistyksessä työtä riitti muuttopuhissa, koulukeskuksen toimintojen muuttaessa Sivistyskeskus Ahjoon. Sivistyksen taloudessa toimintakulut olivat edelliseen vuoteen verrattuna -4,1 %. Tämä johtui mm. perusopetuksen ajamattomista koulukyydeistä, koulutuksien ja retkien peruuntumisesta ja matalimmista henkilöstökustannuksista. Henkilöstökustannukset olivat edelliseen vuoteen verrattuna -4,9 % ja talousarvioon nähden henkilöstökulut toteutuivat taas 178 452 € pienempänä. Palveluiden ostojen osalta muutos edelliseen vuoteen oli taas -11.5 %, jossa suurin vaikutus oli em. koulukuljetuksilla. Koronapandemian vuoksi toimintaa ei pystytty järjestämään normaaliin tapaan, mutta tämän ansiosta sivistyspuolella pystyttiin tekemään hankintoja kohdistuen mm. Sivistyskeskuksen irtokalustamiseen liittyen. Tähän ei oltu varauduttu talousarviossa, mutta nyt hankintoja pystyttiin tekemään jo 2020 vuoden käyttötalousmenoista. Investointien osalta liikuntahallin lisälajennuksen rakentaminen pääsi alkamaan vuoden lopussa ja Nymanin kentän luistelukopin pukuhuonetilat olivat viimeistelyä vaille valmiit vuoden loppupuolella.

Seuraavalle vuodelle investointien osalta varattiin rahaa frisbeegolfratojen rakentamiseen, kunnostamiseen, tähän haettiin myös ELYL:tä rahoitusta 20 000 €, josta saatiin myönteinen päätös vuoden 2021 alkupuolella. Myös maastopyörien hankkimiseen varattiin rahaa seuraavalle vuodelle 10 000 e.

Sivistystoimen hankkeet

Erytisavustus esi- ja perusopetuksen tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin ja laadun parantamiseen 2020
Erytisavustus esi- ja perusopetuksen koronaviruksen aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseen

Erytisavustus varhaiskasvatuksen tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin ja laadun kehittämiseen

Erytisavustus varhaiskasvatuksen koronaviruksen aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseksi lukuvuodelle 2020 – 2021

Valtion erityisavustus lukio uudistuksen toimeenpanon tukemiseen 2019

Erasmus+

Erytisavustus tutoropettajien toimintaan ja osaamisen kehittämiseen

Valtionavustus kielten tutoropettajatoiminnan kehittämiseen 2019 (Keski-Karjalan kielistartti)

Erytisavustus koulutuksellisen tasa-arvon edistämiseen sekä siihen liittyviin kokeiluihin

Koulun kerhotoiminnan tukeminen 2019 (Kokonainen koulupäivä vol 3)

Erityisavustus esi- ja perusopetuksen tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin 2019

School's in and schools out (nuorisovaltuusto)

Tour de Karelianpolut

Positiivisen diskriminaation edistäminen (vaka)

Kirjasto kädenulottuvilla

Luetaan yhdessä

Sivistystoimialan ulkoiset ja sisäiset nettomenot

	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	Muutos%
Hallinto						2019-2020
- ulkoiset	-155 023	-156 311	-154 193	-161 540	-180 172	11,5
- sisäiset	-7 009	-5 738	-5 229	-11 470	-34 548	201,2
Yhteensä	-162 032	-162 049	-159 422	-173 010	-214 720	24,1
Musiikkiopisto						
- ulkoiset	0	0	0	-360	0	-100,0
- sisäiset	-89 161	-94 778	-106 690	-114 222	-113 937	-0,2
Yhteensä	-89 161	-94 778	-106 690	-114 582	-113 937	-0,6
Perusopetus						
- ulkoiset	-3 205 111	-3 118 662	-3 161 597	-3 078 492	-3 091 581	0,4
- sisäiset	-801 539	-818 822	-870 844	-799 324	-816 780	2,2
Yhteensä	-4 006 650	-3 937 484	-4 032 441	-3 877 816	-3 908 361	0,8
Lukio						
- ulkoiset	-563 396	-506 836	-467 291	-444 741	-503 114	13,1
- sisäiset	-225 224	-217 134	-131 035	-90 137	-80 491	-10,7
Yhteensä	-788 620	-723 970	-598 326	-534 878	-583 605	9,1
Kansalaisopisto						
- ulkoiset	-173 193	-141 622	-155 124	-152 409	-143 329	-6,0
- sisäiset	-26 456	-27 038	-39 069	-9 862	-33 397	238,6
Yhteensä	-199 649	-168 660	-194 193	-162 271	-176 726	8,9
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut						
- ulkoiset	-304 387	-321 777	-304 607	-297 071	-314 164	5,8
- sisäiset	-44 360	-44 525	-45 014	-49 349	-51 018	3,4
Yhteensä	-348 747	-366 302	-349 621	-346 420	-365 182	5,4
Liikunta- ja nuorisopalvelut						
- ulkoiset	-238 120	-240 539	-263 877	-286 071	-281 195	-1,7
- sisäiset	-135 543	-143 724	-125 707	-138 184	-199 597	44,4
Yhteensä	-373 663	-384 263	-389 584	-424 255	-480 792	13,3
Sivistystoimiala yhteensä ilman varhaiskasvatusta						
- ulkoiset	-4 639 230	-4 485 747	-4 506 689	-4 420 684	-4 513 555	2,1
- sisäiset	-1 329 292	-1 351 759	-1 323 588	-1 212 548	-1 329 768	9,7
Yhteensä	-5 968 522	-5 837 506	-5 830 277	-5 633 232	-5 843 323	3,7
Varhaiskasvatus						
- ulkoiset	-1 587 219	-1 601 206	-1 730 238	-1 814 575	-1 646 292	-9,3
- sisäiset	-233 795	-229 881	-293 284	-344 982	-519 289	50,5
Yhteensä	-1 821 014	-1 831 087	-2 023 522	-2 159 557	-2 165 581	0,3
Sivistystoimiala						
- ulkoiset	-6 226 449	-6 086 953	-6 236 927	-6 235 259	-6 159 847	-1,2
- sisäiset	-1 563 087	-1 581 640	-1 616 872	-1 557 530	-1 849 057	18,7
Yhteensä	-7 789 536	-7 668 593	-7 853 799	-7 792 789	-8 008 904	2,8

Hallinto

Koulutoimisto, Musiikkiopiston kunnan maksuosuus

Tilivelvollinen: lautakunnan jäsenet, sivistysjohtaja

Toiminnan sisältö Koulutoimiston hallintohenkilöstö vastaa sivistyslautakunnan kokousasioiden valmistelusta ja päätösten toimeenpanosta, talousarvion valmistelusta ja sen toimeenpanosta, valtionosuuslaskelmista ja tilastoinnista, koulukuljetuksista ja monista henkilöstöhallintoon liittyvistä tehtävistä.

Toiminnalliset tavoitteet / painopistealueet 2020

- Sivistystoimen hallintoa hoidetaan taloudellisesti ja tehokkaasti eri tulosyksiköiden toimintaa tasapuolisesti tukien.

Toiminta on ollut tavoitteen mukaista

Talousarvion toteutuminen

Talous	TP 2019	TA 2020	Ta-muutos	TA 2020	TP 2020	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	5 314	5 000	0	5 000	661	-4 339
Ulkoiset toimintakulut	-167 214	-167 000	0	-167 000	-180 833	-13 833
Toimintakate	-161 900	-162 000	0	-162 000	-180 172	-18 172
Sisäiset toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Sisäiset toimintakulut	-123 800	-126 300	2 700	-123 600	-148 485	-24 885
<i>Nettomenot</i>	<i>-285 700</i>	<i>-288 300</i>	<i>2 700</i>	<i>-285 600</i>	<i>-328 657</i>	<i>-43 057</i>
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0

Kustannuspaikoittain	TP 2019	TA 2020	Ta-muutos	TA 2020	TP 2020	Poikkeama
Opetus- ja kult.toimen hal.	-173010	-170 000	0	-170 000	-214 720	-44 720
Musiikkiopisto	-112690	-118 300	2 700	-115 600	-113 937	1 663
Yhteensä	-285700	-288 300	2 700	-285 600	-328 657	-43 057

Perusopetus

Tilivelvollinen: sivistysjohtaja

Lukuvuoden 2020 – 2021 alkaessa aloitti Tohmajärven perusopetuksessa uusi Maiju Lassilan koulu. Koulu on yhtenäiskoulu, jonka oppilaspohja muodostui entisen Kemien, Värtsilän ja Tietäväisen koulun oppilaspohjasta. Elokuusta 2020 eteenpäin Tohmajärvellä toimii kaksi perusopetuksen yksikköä. Maiju Lassilan koulun lisäksi Tohmajärven kunnassa toimii Tikkalan alakoulu. Perusopetuksen puolella järjestettiin iltapäivätoimintaa Kemiessä ja Tikkalassa, Kemiessä yhteistyökumppanina oli Tohmajärven ev.lut seurakunta. Aamupäivätoimintaa tarjottiin myös Kemiessä.

Perusopetuksen osalta maaliskuussa nähtiin merkittävä muutos, kun koronapandemian myötä siirryttiin nopealla varoitusajalla etäopetukseen. Lukuvuosisuunnitelman mukaiset retket peruttiin, opettajien sijaiskulut pienenivät ja koulukyytikustannuksista ei syntynyt juurikaan kustannuksia etäopetuksen ajalta. Kunta järjesti kevään aikana kouluruokaa sitä haluaville tilauksesta ja etäopetusta annettiin jokaisessa kunnan perusopetusta järjestävässä yksikössä (Kemie, Tikkala, Värtsilä ja Tietäväinen). Oppilaat tavoitettiin etäopetuksen aikana hyvin ja varmistettiin, että jokaisella oppilaalla oli laitteet kunnossa koulunkäyntiä varten. Myös oppilashuolto siirtyi hyödyntämään sähköisiä menetelmiä.

Elokuusta alkaen siirryttiin taas lähiopetukseen, johon ei tullut muutoksia loppuvuoden aikana. Opetuksessa huomioitiin koronan tuomat rajoitteet ja kerättiin palautetta etäopetuksen onnistumisesta. Loppuvuoden osalta toiminnassa näkyi uusien koulutilojen suunnittelun viimeistely ja tiloihin muuttaminen. Perusopetuksessa päivittäistä toimintaa oli koronan tuomat poikkeusjärjestelyt opetuksen toteuttamisessa, joka tarkoitti ryhmien pitämistä erillään toisistaan. Koronatilanteen johdosta THL suositti maskeja myös yli 12-vuotiaille, kouluissa maskit otettiin käyttöön joulukuun aikana.

Toimintakate oli kesäkuussa – 8,0 % pienempi edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna ja koko vuotta vertaillen -2,6. Henkilöstökulut olivat edelliseen vuoteen nähden –5,2 %. Tarvikkeisiin käytettiin lähes 60 % enemmän kuin edellisenä vuotena, tätä selittää Sivistyskeskus Ahjoon tehdyt hankinnat. Kahdella viimeisellä viikolla palattiin lähiopetukseen koululle ja toiminta keskittyi oppilaiden tukemiseen panostamalla vuorovaikutukseen ja oppilashuoltoon.

Toiminnalliset tavoitteet / painopistealueet 2020

- Kaikki peruskoulun hyväksyttävästi suorittavat saavat jatko-opiskelupaikan
  - Tutkimukset ovat osoittaneet, että peruskoulun jälkeinen jatko-opiskelupaikka estää merkittävästi nuorten syrjäytymistä.
  - Mittari: Jatko-opiskelupaikan saaneiden prosenttiosuus ikäluokasta
Kaikki peruskoulun hyväksyttävästi lopettaneet ovat saaneet jatko-opiskelupaikan.

Talousarvion toteutuminen

Talous	TP 2019	TA 2020	Ta-muutos	TA 2020	TP 2020	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	263 890	179 500	0	179 500	160 989	-18 511
Ulkoiset toimintakulut	-3 342 382	-3 103 200	0	-3 103 200	-3 252 570	-149 370
Toimintakate	-3 078 492	-2 923 700	0	-2 923 700	-3 091 581	-167 881
Sisäiset toimintatuotot	2 590	0	0	0	1 994	1 994
Sisäiset toimintakulut	-801 914	-838 100	0	-838 100	-818 773	19 327
<i>Nettomenot</i>	<i>-3 877 816</i>	<i>-3 761 800</i>	<i>0</i>	<i>-3 761 800</i>	<i>-3 908 360</i>	<i>-146 560</i>
Poistot ja arvonalentumiset		0	0	0	0	0

Kustannuspaikoittain	TP 2019	TA 2020	Ta-muutos	TA 2020	TP 2020	Poikkeama
Perusopetus	-3 825 841	-3 697 600	0	-3 697 600	-3 848 134	-150 534
Iltapäivätoiminta	-51 975	-64 200	0	-64 200	-60 226	3 973
Yhteensä	-3 877 816	-3 761 800	0	-3 761 800	-3 908 360	-146 561

	TP 2019	TA 2020	Ta-muutos	TA 2020	TP 2020	Poikkeama
Kemien koulu	-1 248 951	-1 062 500	0	-1 062 500	-765 402	297 098
Tikkalan koulu	-466 644	-545 900	0	-545 900	-532 911	12 989
Värtsilän koulu	-380 641	-359 000	0	-359 000	-219 449	139 551
Tietäväisen koulu	-1 714 047	-1 730 200	0	-1 730 200	-1 047 070	683 130
Maiju Lassilan koulu	0	0	0	0	-1 283 301	-1 283 301
	-3 810 283	-3 697 600	0	-3 697 600	-3 848 134	-150 534
Iltapäivätoiminta	-51 975	-64 200	0	-64 200	-60 227	3 973
Yhteensä	-3 862 258	-3 761 800	0	-3 761 800	-3 908 361	-146 561

Lukiokoulutus

Tilivelvollinen: sivistysjohtaja

Lukiokoulutuksen osalta korona-aika tarkoitti siirtymistä etäopiskeluun, joka kesti koko kevät lukukauden ajan. Tohmajärven lukiossa on oppilaille myönnetty tietotekniikkastipendi, joten jokaisella oppilaalla oli laitteet etäopiskelua varten. Lukion opiskelijoille sähköiset menetelmät opiskelussa olivat tuttuja, joten etäopetukseen siirtyminen tapahtui perusopetukseen verraten helpommin.

Kevään kirjoittajat joutuivat kovan paikan eteen, koska ylioppilaskirjoitukset järjestettiin tiivistetyssä aikataulussa. Kaikki meni kuitenkin kirjoitusten osalta hyvin ja abiturientit selvisivät urakastaan hienosti. Lukio toimii yksisarjaisena edelleen ja toisena lukuvuotena peräkkäin Tohmajärven lukioon tuli opiskelijoita Venäjältä, Ketin hallinnoiman hankkeen: "Työvoimaa ja opiskelijoita Venäjältä" myötä. Talouden osalta toimintakulut olivat edelliseen vuoteen nähden 0,5 % suuremmat. Seuraavana vuotena lukiokoulutukseen tulee vaikuttamaan oppivelvollisuuden laajeneminen aina 18 vuoteen asti, joka tarkoittaa opiskelun maksuttomuutta myös toisella asteella .

Toiminnalliset tavoitteet / painopistealueet 2020

- Kaikki abiturientit saavat lukion päättötodistuksen ja suorittavat ylioppilaskirjoitukset
  - Toisen asteen suorittaminen on paras lääke syrjäytymisen ehkäisyyn
  - Mittari: Päättötodistuksen saaneiden ja ylioppilaskirjoitusten suorittaneiden prosenttiosuus lukion ikäluokasta

Kevään 13 abiturientista 10 kirjoitti ylioppilaaksi ja kaksi sai päättötodistuksen.

Talousarvion toteutuminen

Talous	TP 2019	TA 2020	Ta-muutos	TA 2020	TP 2020	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	74 307	28 000	0	28 000	13 184	-14 816
Ulkoiset toimintakulut	-519 048	-471 700	0	-471 700	-516 299	-44 599
Toimintakate	-444 741	-443 700	0	-443 700	-503 115	-59 415
Sisäiset toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Ulkoset toimintakulut	-90 137	-87 400	0	-87 400	-80 491	6 909
<i>Nettomenot</i>	<i>-534 878</i>	<i>-531 100</i>	<i>0</i>	<i>-531 100</i>	<i>-583 606</i>	<i>-52 506</i>
Poistot ja arvonalentumiset		0	0	0	0	0

Kansalaisopisto

Tilivelvollinen: kirjasto- ja kulttuuritoimenjohtaja

Kansalaisopiston ryhmät (54 kurssia) keskeytettiin 13.3.2020 lähtien koronaepidemian takia. Noin 4-5 kokoontumiskertaa jäi pitämättä (yhteensä 487 opetustuntia). Opettajien palkanmaksu jatkui maaliskuun loppuun.

Kevään lyhytkursseista peruuntuivat molemmat koirakurssit. Hopeatyökurssi ja Outfit saatiin siirrettyä kesälle sekä ikonimaalauskurssi elokuulle. Niitä ei ollut laskutettu. Lisäkurssina järjestettiin Matkailijan espanja etänä. Kevään kustannukset jäivät pienemmiksi opettajien palkanmaksun keskeytymisen takia. Ilmoittautuminen seuraavan lukuvuoden kursseille alkoi kesällä sen ollen vähäisempää kuin normaalisti. 25 kurssia peruuntui ilmoittautumismäärän ollessa alle minimin, joka on noin 1/3 enemmän kuin yleensä. Korona vaikutti selvästi ihmisten halukkuuteen ja uskallukseen kokoontua harrastusryhmiin. Opetus pääsi kuitenkin alkamaan aikataulun mukaisesti. Jatkavalle kurssille sovittiin kaksi ylimääräistä kokoontumiskertaa korvaukseksi kevään keskeytyneistä kursseista. Ryhmien kokoja pienennettiin ja kurssilaisia jaettiin useampiin ryhmiin. Opettajille jaettiin käsihuuhdeet heidän ja kurssilaisten käyttöön. Kurseilla painotettiin turvavälejä ja hygieniaohjeita. Kesken lukukauden tuli myös perumisia kurssilaisilta, niissä joustettiin. Liikuntaryhmät keskeytettiin 4.12.2020 koronan takia, muiden kurssien viimeiset kokoontumiskerrat pystyttiin pitämään.

Kustannuksissa säästettiin opettajien palkoissa niiltä osin, joissa kurssit eivät alkaneet, mutta toisaalta tällöin ei kertynyt myöskään kurssimaksuja. Kustannuksia kertyi enemmän, kun liikuntaryhmiä jouduttiin jakamaan pienemmiksi, jolloin opettajan palkanmaksu tuplaantui hänen pitäessään tuplamäärän tunteja.

Toiminnalliset tavoitteet / painopistealueet 2020

- Kansalaisopiston tavoitteena on VoiTas-ryhmien (Voimaa ja tasapainoa) jatkaminen. Kurssit on suunniteltu opiston normaalikautta pidemmiksi.
  - Vastaa osaltaan strategian haasteeseen: ”Ikäihmisten yksinäisyys ja itsenäinen selviäminen sekä Terveiden elintapojen edistäminen”.
  - Perustelu: ikäihmisten kotona selviäminen.
  - Mittari: tavoitettujen ikäihmisten määrä*VoiTas- kurssit jäivät koronan vuoksi pitämättä pidennettyinä.*

Talousarvion toteutuminen

Talous	TP 2019	TA 2020	Ta-muutos	TA 2020	TP 2020	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	58 141	55 000	0	55 000	35 017	-19 983
Ulkoiset toimintakulut	-210 550	-221 100	0	-221 100	-178 346	42 754
Toimintakate	-152 409	-166 100	0	-166 100	-143 329	22 771
Sisäiset toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Ulkoset toimintakulut	-9 862	-6 400	0	-6 400	-33 397	-26 997
<i>Nettomenot</i>	<i>-162 271</i>	<i>-172 500</i>	<i>0</i>	<i>-172 500</i>	<i>-176 726</i>	<i>-4 226</i>
Poistot ja arvonalentumiset		0	0	0	0	0

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

Tilivelvollinen: kirjasto- ja kulttuuritoimenjohtaja

Kirjasto

Koronan vaikutukset kirjaston toimintaan olivat seuraavat. Keväällä kirjaston ollessa suljettuna henkilökunta poisti lähes 10 000 nidettä. Kirjasto teki yhteistyötä varhaiskasvatuksen kanssa ja oli mukana järjestämässä etäsätutuokiota. Kesäkuun alussa kirjasto aukesi hieman rajoitetuin toiminnoin. Istumapaikkoja vähennettiin, omatoimisuutta lisättiin ja pidempiaikaista oleskelua kirjastossa suositeltiin välttämään. Koulujen alkaessa myös kirjastoauto lähti liikkeelle. Syksyn aikana siirryttiin maskien käyttöön asiakaspalvelussa. Uuteen kirjastoon siirtymistä valmisteltiin muun muassa poistamalla vielä reilut 5 000 nidettä.

Luetaan yhdessä -hanke keskeytyi koronaepidemian takia. Tarkoituksena oli vinkata kirjoja ja työskennellä työpajoissa valittujen luokkien kanssa. Hankkeessa suunniteltuja toimintoja ei ehditty toteuttaa koulujen siirtyessä keväällä etäopetukseen.

Tarinat heräävät eloon -hanke käynnistyi kevään aikana ja se toteutui siten, että musiikkiopiston kaksi opettajaa sekä teatteri-ilmaisun ohjaaja jalkautuivat valittuihin luokkiin. Yhdessä oppilaiden kanssa he yhdistävät tarinat ja musiikin yhteen syksyn aikana hienoiksi kokonaisuuksiksi. Kirjaston kalusteiden hankintaan uutta kirjastoa varten ei oltu varattu lainkaan rahaa. Osa hyllyistä kuului urakkaan, mutta pääasiassa kalusteiden hankinta tuli kirjaston menokohdalle ylimääräisenä kustannuksena. Sen takia kirjahanhinta jätettiin vähäisemmäksi sekä muuton takia, josta säästyi hieman rahaa. Ylimääräiseen siivoamiseen ja puhdistustuotteiden hankintaan meni koronan takia enemmän rahaa. Kirjaston osalta toimintakate ylittyi kalustehankinnan takia.

Kulttuuri

Koronan vaikutukset olivat huomattavat kulttuuritoimen puolella. Esitykset kouluilla, varhaiskasvatuksen sekä muissa tiloissa esim. ikäihmisille jouduttiin pääsääntöisesti perumaan. Tammikuussa Joensuun kaupunginorkesterin puhaltajat, TeamAri, esiintyivät yläkoululla ja helmikuussa Konserttikeskuksen Suomirokkikoulu. Keväällä varhaiskasvatukselle tarjottiin Konserttikeskuksen etäkonsertti ja kesällä Siun soten asumisyksikön asiakkaat pääsivät kuulemaan musisointia ulkona.

Potsiviikon tapahtumiin saatiin aktivoitua toimijoita nopealla aikataululla.

Taiteilijaresidenssissä vieraili kesän aikana neljä taiteilijaa. Kaksi taiteilijaa perui tulonsa, mutta heidän tilalleen saatiin nopeasti uudet taiteilijat. Heidän toimintansa, näyttelynsä ja konserttinsa, elävöittivät kunnan kesää mukavasti. Heidät huomioitiin myös maakunnan tiedotusvälineissä.

Syksyllä pystyttiin toteuttamaan varhaiskasvatukselle yksi esitys ja mediakasvatustyöpajat yläkoululla paikan päällä, sillä ulkopuolisia ei otettu kouluille vastaan. Muut toteutuivat etäyhteyksien välityksellä. Tällaisia olivat esimerkiksi lastenkulttuuriverkoston kautta kolmosten konsertti ja Joensuun kaupunginorkesterin puhaltajien tutustumiskonsertti seiskoille. Jukka Makkosen ja Nazig Azezian Sibelius -konsertista Itsenäisyyspäivän tienoilla innostuivat kuuntelemaan kaikki luokat.

Toiminnalliset tavoitteet / painopistealueet 2020

- Kirjaston tavoitteena on kotipalvelun laajentaminen kirjastoauton reitillä oleville asiakkaille.
  - Vastaa osaltaan strategian haasteeseen: ”Ikäihmisten yksinäisyys ja itsenäinen selviäminen”.
  - Perustelu: kirjastopalveluiden tulee olla kaikkien saavutettavissa.
  - Mittari: tavoitettujen asiakkaiden määrä / kirjastokassien vieni.
Koronan takia kotipalvelutoimintaa ei pystytty laajentamaan, sillä se olisi vaatinut alkukartoituskäynnin asiakkaan luona. Sitä ei ollut luvallista tehdä korona-aikaan. Kotipalvelua jatkettiin siten, että aiempien asiakkaiden ovelle jätettiin kirjakassit. Joitakin niistä toimitettiin kirjastoauton kyydissä.

- Kirjaston tavoitteena on kirjavinkkausten järjestäminen kaikille ekaluokkalaisille. Vastaa osaltaan strategian haasteeseen: ”Nuoret koulutukseen ja työelämään”.
  - Perustelu: lukutaidolla on selvä yhteys opiskelumenestykseen, jatkokoulutukseen ja työelämätaitoihin.
  - Mittari: tavoitettujen koululaisten määrä / oppilasmäärä.
Kirjavinkkausten toteuttaminen ei onnistunut, sillä kirjastokäyntejä ja kirjastossa olemista vähennettiin olennaisesti koronan takia. Isompien oppilaiden osalta olisi voinut kokeilla etävinkkausta, mutta nuorten lukijoiden osalta lähikontaktissa toimiminen on tärkeää.

- Kulttuuritoimen tavoitteena on yhteistyön lisääminen sekä kunnan sisällä että muiden toimijoiden kanssa.
  - Vastaa osaltaan strategian haasteeseen: ”Yhteisöllinen ja myönteinen ilmapiiri”.
  - Perustelu: yhteistyö vaatii selkeämpiä suuntaviivoja.
  - Mittari: yhteistyön ja verkostoitumisen määrä.
Yhteistyötä lisättiin hieman kunnan sisällä, mutta korona-aikaan verkostoitumista ei tehty, koska sen hyödyntämiselle ei ollut tarvetta.

Talousarvion toteutuminen

Talous	TP 2019	TA 2020	Ta-muutos	TA 2020	TP 2020	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	34 296	6 900	0	6 900	17 873	10 973
Ulkoiset toimintakulut	-331 367	-313 600	0	-313 600	-332 037	-18 437
Toimintakate	-297 071	-306 700	0	-306 700	-314 164	-7 464
Sisäiset toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Ulkoset toimintakulut	-49 349	-49 700	0	-49 700	-51 018	-1 318
<i>Nettomenot</i>	<i>-346 420</i>	<i>-356 400</i>	<i>0</i>	<i>-356 400</i>	<i>-365 182</i>	<i>-8 782</i>
Poistot ja arvonalentumiset		-1 400	0	-1 400	-1 376	24

Kustannuspaikoittain	TP 2019	TA 2020	Ta-muutos	TA 2020	TP 2020	Poikkeama
Kirjastopalvelut	-287 077	-287 700	0	-287 700	-319 574	-31 874
Kulttuuripalvelut	-41 733	-51 600	0	-51 600	-28 838	22 762
Museot	-17 610	-17 100	0	-17 100	-16 770	355
Yhteensä	-346 420	-356 400	0	-356 400	-365 182	-8 757

Liikunta- ja nuorisopalvelut

Tilivelvollinen: sivistysjohtaja

Liikunta- ja nuorisopalveluiden toiminnassa keväällä alkanut korona-aika on näkynyt merkittävästi. Tapahtumia ja retkiä on jouduttu perumaan ja toiminnan lisäksi työnkuvaan tehtiin muutoksia väliaikaisesti kevään osalta. Talouden osalta koronan lisäksi toimintakulujen laskuun vaikutti merkittävästi vähäluminen talvi, jolloin latuja ajettiin edellisiä vuosia vähemmän.

Talouden osalta liikunta- ja nuorisopalveluiden toimintakulut olivat edelliseen vuoteen nähden 3,7 % suuremmat, mutta talousarvioon nähden toimintakulut olivat taas 20 000 € pienemmät.

Liikunta- ja nuoriso

Nuoriso-ohjaaja palkattiin vakituiseen toimeen tammikuussa 2020.

Liikuntakatsaukset 45 vuotta täyttävälle kuntalaisille aloitettiin alkuvuodesta, mutta jouduttiin keskeyttämään koronan vuoksi. Yleinen kiinnostus maksuttomia liikuntakatsauksia kohtaan on ollut vähäistä.

Tohmajärven kunta on mukana Tykes-hankkeessa (Työkuntoa Keski-Karjalaan), jossa annetaan elintapaneuvontaa työikäisille. Hankkeeseen ohjaututaan työterveyshuollon kautta ja hankkeessa on mukana tälläkin hetkellä kunnan työntekijöitä, mikroyrittäjiä ja Siun Soten tynöntekijöitä. Kolmivuotinen Tour de Karelianpolut –hanke starttasi alkuvuodesta, kisat piti järjestää 6.6.2020, mutta koronan vuoksi päätettiin lykätä kisat syyskuulle. Tapahtuma jouduttiin kuitenkin perumaan vuodelta 2020. Kisat järjestetään 12.6.2021

Vaikean lumitilanteen vuoksi toteuttamatta jäi Siirin hiihto ja talvilomaretki

Rukalle. Mustavaaran laskettelureissuja oli normaalia vähemmän ja nuorten lasketteluretki Tahkolle/Kolille peruuntui koronan vuoksi. Näistä toiminnoista säästyneitä rahoja on käytetty mm. kuntosalilaitteiden entisöintiin, pururadan puruttamiseen ja kunnostamiseen ja hankittu korkeushyppypatjasuojus Nymanin kentän korkeushyppypaikalle.

Talvilomaviikon (vko 10) tapahtumista onnistui lasten temppupäivä (osallistujia melkein 100) ja etäuintipäivä, joka tarjottiin Kiteen Vespeliin tohmajärveläisille (etäuintia oli n. 50 henkeä).

Maalis-huhtikuun vaihteessa toiminnot päätettiin perua kokonaan nojautuen THL: ja OKM:n antamiin ohjeistuksiin, mm. toukokuulle suunniteltu nuorten tapahtuma siirtyi pidettäväksi elokuulle.

Pahimpana korona-aikana (maaliskuun loppu- toukokuu) vapaa-aikapalvelut (nuoriso- ja vapaa-ajanohjaaja) toimivat kunnan ”auttavassa puhelimesta” sekä liikunnanohjaaja teki suurimmaksi osaksi etätöitä.

Kesätoimintaa järjestettiin paikallisesti (ei retkiä huvipuistoon tms.) ja uimakoulut siirtyivät kesäkuulta elokuun alkuun (nekin erityisjärjestelyin - ei kyytejä kunnan puolesta, pienet ryhmäkoot) Potsiviikolla järjestetyt tapahtumat olivat onnistuneita: penkkilenkki senioreille, ohjattu retki Mikonpolulle, Tikkanen Biitsipäivä, Lasten Olympialaiset Frisbeegolf kisat. Kesän aikana järjestettiin (kesä-elokuu) kuntalaisille kuntokampanjat, joissa haastettiin kuntalaisia pyöräilemään, kävelemään ja uimaan. Kampanja toteutettiin yhteistyössä Kiteen kaupungin ja Rääkkylän kunnan vapaa-aikapalveluiden kanssa. Kampanjoista saatu palaute oli positiivista.

Koronatilanteen rauhoituttua, syksyn toimintaa pystyttiin järjestämään melko

normaalisti. Elokuussa toteutui kesältä perutut lasten uimakoulut poikkeusjärjestelyin. Kansalaisopiston jumpat ja muu liikuntatarjonta toteutui suunnitellusti. Syksyn aikana valmistuivat valtuutettujen kymppitonnihankkeet, joilla on merkittävä rooli kunnan liikuntapaikkatarjonnassa. Akan- ja Sorpanpolun avajaisia vietettiin syyskuussa ja siellä järjestettiin myös

Ruskaretki. Nuorison Mopomiitti elokuussa onnistui uutena tapahtuma erittäin hyvin sekä Paintball- retki

nuorille oli suosittu. Yhteistyössä Pohjois-Karjalan Liikunta ry:n kanssa kunnassa järjestettiin matalan kynnyksen liikuntatapahtuma, Liikunnan iloa-kiertue. Tapahtuman yhteydessä kuntalaisilla oli mahdollisuus tutustua maastopyöräilyn saloihin sekä sovelletusti Karelianpolkujen reitteihin maastopyöräily tapahtumassa. Syyslomalla kuntalaisille mahdollistettiin eurolla uimaan-päivä ja maksuttomat jäähallivuorot. Lokakuussa järjestettiin Pohjois-Karjalassa ikäihmisille suunnattu Kaatumiset kuriin!-kampanja, minkä pääorganisaattorina toimi P-K: Kansanterveyden keskus. Tohmajärven ikäihmiset osallistuivat kampanjaan erittäin aktiivisesti.

Koronatilanteen pahennuttua loppu vuodesta, ryhmäliikunnat keskeytettiin, liikuntahalli suljettiin ja kuntosalin aukioloaikoja rajoitettiin. Myös nuorisotilan aukioloaikoja supistettiin. Koronavuonna säästyneillä rahoilla uusittiin liikunta- ja nuorisotoimen henkilöstön toimistotilat liikuntahallilla. Työntekijöillä ei ollut syksyllä tarvetta olla etätyössä vaan pystyttiin toteuttamaan normaalitoimintaa.

Etsivä nuorisotyö

Etsivä nuorisotyö aloitti toimintansa kunnan omana palveluna tammikuussa 2020. Avilta saatiin avustusta etsivä nuorisotyöntekijän palkkaukseen. Vuoden 2020 loppuun mennessä etsivään nuorisotyöhön on tullut 33 yhteydenottopyyntöä nuorista, jotka ovat ohjautuneet palveluun virallisten ja suorien ilmoitusten kautta. Ikäjakauma nuorissa: 24 nuorta 16-20 v., 7 nuorta 21-25 v. ja 2 nuorta 26-28 v. Näistä nuorista tavoittamatta jäi 4 henkilöä ikäjakaumassa 16-20 vuotiaat. Kaikki muut nuoret tavoitettiin ja heidän kanssaan on aloitettu yhteistyö etsivässä nuorisotyössä. Nuoria on ohjautunut etsivän palveluun suurimmalta osin oppilaitoksista 18 nuorta (lukio, toisen asteen oppilaitos), edelliseltä etsivä nuorisotyöntekijältä Kirsi Leinoselta 3 nuorta (siirtyminen, uudelleen tavoittelu), varusmies- ja siviilipalvelusta ja yksi nuori läheisen yhteydenotosta sekä nuoren oman yhteydenotton kautta. Verrokkina vuonna 2019 oli tullut ilmoituksia 15 nuoresta.

Nuoria on tavattu toimistolla, heidän kotonaan, ulkoilun yhteydessä, koululla, joiden lisäksi on pidetty yhteyttä pääsääntöisesti puhelimitse ja viestitellen. On selvästi havaittavissa, että nuorilla on kasautunut useita eri ongelmia, jotka ovat vaikuttaneet nykytilanteen kehittymiseen. Oppimisvaikeudet, mielenterveysongelmat, univaikeudet, päihdeongelmat, peliriippuvuudet (videopelit) ja raha vaikeudet ovat asettaneet haasteita elämäntilanteisiin. Koulupudokkaat ovat kokeneet, että eivät ole saaneet riittävästi tukea opinnoissaan ja eivät ole pystyneet pysymään muiden mukana.

Nuoria on ohjautunut kevään aikana Kelan Nuotti-valmennukseen, työkokeiluun Kaski Valmennukseen ja heitä on autettu opintojen pariin hakeutumisessa (jatkuva haku / yhteishaku). Nuoret ovat tarvinneet usein apua etuuksien hakemisessa ja heitä on ohjattu tarvittaessa terveyspalveluiden pariin. Etsivä on tehnyt yhteistyötä TE-toimiston, sosiaalitoimien, työllisyyspalveluiden, koulujen opintopalveluiden kanssa nuorten asioiden edistämiseen liittyen. Osalle nuorista oli keväälle suunniteltu ammatillista kuntoutusselvitystä ja kuntoutuspalveluiden aloittamista, mutta koronan vuoksi palveluita ei ollut tarjoilla ennen kuin kesäkuun puolella, jolloin palvelut alkoivat hiljalleen palata entisiin toimintamuotoihin. Koronasta huolimatta yhteydenpito nuoriin säilyi aktiivisena. Kaikki keväällä peruskoulun päättäneet nuoret saivat jatkokoulupaikan.

Syksyllä etsivä nuorisotyö jatkoi keväällä alkanutta kummiluokka –toimintaa joustavan perusopetuksen ryhmän kanssa (jopot). Marraskuussa etsivä nuorisotyö toteutti jopojen kanssa Nuotta –valmennuksen Nurmeksessa nuorisokeskus Hyvärilässä, jonka kesto oli kaksi vuorokautta. Nuotta-valmennus toimii työkaluna erityistä tukea tarvitsevien nuorten kanssa työskenteleville ammattilaisille. Nuotan aikana työntekijöillä on mahdollisuus syventää luottamussuhdetta nuoriin ja seurata ryhmän toimintaa uudessa ympäristössä. Nuorille Nuotta-valmennus tarjoaa mahdollisuuden vahvistaa sosiaalisia vuorovaikutustaitoja sekä saada positiivisia onnistumisen kokemuksia ja itsevarmuutta. Nuotta –valmennus on etsivälle nuorisotyölle ilmainen palvelu.

Etsivä nuorisotyö on ollut mukana koulunuorisotyössä (alkuvuosi), tehnyt tiivistä yhteistyötä koulukuraattorin sekä koulupsykologin kanssa. Kuraattorin kanssa toteutettiin syksyn aikana 9A luokalle usean oppitunnin (75 min) kokonaisuus liittyen eri hyvinvointiteemoihin, joita olivat stressi, uni, rentoutus / mindfulness, sosiaaliset taidot, tunteiden hallinta. 9B luokalle sama kokonaisuus toteutetaan keväällä 2021. Koulupsykologin kanssa etsivä nuorisotyö piti samoista teemoista tunteja 3. vuoden lukiolaisille loppuvuodesta 2020. Etsivä nuorisotyö on osallistunut järjestäjän roolissa Pestuu - tapahtumaan (työllisyystapahtuma) ja toiminut paikallisissa työllisyysryhmissä. AVI on myöntänyt etsivään nuorisotyöhön täyden tuen 25 000 €, jonka alkuperäinen määrä oli 30 000 €, mutta sitä leikattiin keväällä - 5000 € (valtakunnallisesti kaikilta etsiviltä). Leikattu osa tulee takaisin syksyllä automaattisesti koronan vuoksi, jolloin vuoden 2020 kokonaistukimäärä on 30 000 €.

Toiminnalliset tavoitteet / painopistealueet 2020

- Etsivä nuorisotyö
  - Vastaa kuntastrategian ja hyvinvointisuunnitelman haasteeseen: “Nuoret työelämään ja jatkokoulutukseen”.
  - Etsivä nuorisotyö tukee alle 29-vuotiaita nuoria, jotka ovat koulutuksen, työelämän tai muiden palveluiden ulkopuolella. Etsivän nuorisotyön tehostaminen on tärkeä nuorten syrjäytymisen ja nuorisotyöttömyyden ehkäisyn kannalta.
  - Mittarina tavoitettujen nuorten (16-28v.) määrä, joka on 33 yhteydenottopyynnöstä nuoria tavoitettiin 29 nuorta, eli 4 nuorta jäi tavoittamatta.

- Liikunnan- ja terveyden edistäminen ikäluokittain
  - Liikuntapalveluita koskevan kyselyn sekä kuntastrategian pohjalta toiminnalliseksi tavoitteeksi nostettu liikunnan ja terveyden edistäminen ikäryhmittäin (liikuntakatsaukset) on liikuntapalveluiden ykköstavoite. “Sohvaperunasta liikkujaksi matalalla kynnyksellä” -toimenpiteinä tarjotaan liikunta- ja ravitsemusneuvontaa 45 vuotta täyttävälle. Tarjotaan palvelua kaiken kansan toimintana.
  - Mittarina liikuntakatsauksiin osallistuvat henkilöt, alku- ja lopputestaukset, toiminnan juurtuminen, asiakaskyselyt
    - Liikuntakatsauksiin ehti osallistua 3 henkilöä ennen keskeytystä. Vapaaehtoinen liikuntakatsauskutsu lähetettiin kaikille vuonna 1975 syntyneille kuntalaisille. Kiinnostus maksutonta liikuntakatsausta kohtaan on ollut vähäistä.*

Talousarvion toteutuminen

Talous	TP 2019	TA 2020	Ta-muutos	TA 2020	TP 2020	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	21 852	37 500	0	37 500	38 058	558
Ulkoiset toimintakulut	-307 923	-339 000	0	-339 000	-319 253	19 747
Toimintakate	-286 071	-301 500	0	-301 500	-281 195	20 305
Sisäiset toimintatuotot	1 085	0	0	0	1 176	1 176
Ulkoset toimintakulut	-139 269	-168 900	0	-168 900	-200 773	-31 873
<i>Nettomenot</i>	<i>-424 255</i>	<i>-470 400</i>	<i>0</i>	<i>-470 400</i>	<i>-480 792</i>	<i>-10 392</i>
Poistot ja arvonalentumiset			0			

Kustannuspaikoittain	TP 2019	TA 2020	Ta-muutos	TA 2020	TP 2020	Poikkeama
Liikunta ja ulkoilu	-321 535	-321 200	0	-321 200	-330 376	-9 176
Nuorisotoimi	-102 720	-149 200	0	-149 200	-143 365	5 835
Etsivä nuorisotyö	0	0	0	0	-7 051	-7 051
Yhteensä	-424 255	-470 400	0	-470 400	-480 792	-10 392

Varhaiskasvatus

Tilivelvollinen: varhaiskasvatuksen päällikkö

Varhaiskasvatuksen toimintakate jäi alle raaminsa monista muutoksista ja koronakevään epävakaudesta huolimatta. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuihin suoritettiin indeksitarkastus, lisäksi henkilöstömitoitusta ja subjektiivista päivähoito-oikeutta koskevat lakimuutokset astuivat voimaan 1.8.2020 alkaen.

Poikkeusaikana (maalis-toukokuussa) hallituksen ohjeiden mukaisesti varhaiskasvatus ja esiopetus oli normaalisti toiminnassa. Valtioneuvosto suositti huoltajia, joille se oli mahdollista, hoitamaan lapsia kotona. Suositusta tuettiin myöntämällä ylimääräinen maksuhyvitys perheille, jotka hoitivat poikkeusaikana lapsensa itse kotona. Lasten määrä väheni yksiköissä merkittävästi, tosin päiväkohtaisten läsnäolomäärien erojen ollessa suuria. Keskimäärin lapsia oli paikalla yksi kolmasosa. Lasten määrän vähentymisen vuoksi Värtsilän Pikku-Keiju suljettiin ja Kemien esiopetus siirtyi Käenpesän päiväkodin tiloihin poikkeusolojen ajaksi. Henkilöstöä oli lasten määrään nähden lakisääteisesti reilusti, jota hyödynsimme mm. järjestämällä henkilöstölle etäkoulutuksia sekä monia iltapalavereja päiväaikaan. Henkilöstön poissaolot saimme järjestettyä ilman ulkopuolista työvoimaa. Jokainen varhaiskasvatusyksikön työntekijä on pitänyt vuorollaan myös vähintään viikon lomaa poikkeusaikana. Henkilöstöllä oli mahdollisuus käyttää nyt aikaa ryhmän ulkopuolisten työtehtävien edistämiseen: esimerkiksi kotiin jääneisiin perheisiin pidettiin säännöllisesti yhteyttä ja esiopetuksesta annettiin kotiin tehtäviä. Kirjaston kanssa yhteistyössä syntyi videoita lukuhetkiä perheille. Kesällä lasten määrä oli odotetusti normaaliin kesäaikaan verrattuna suurempi. Syksyllä 2020 varhaiskasvatuksen toiminta käynnistyi normaalina.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksutuotot toteutuivat 11 200 euroa arvioitua pienempänä: vuositasolla maksutuotot jäivät noin 18 600 euroa pienemmiksi vuoteen 2019 verrattuna, joista 13 500 euron osuus ajoittuu nimenomaan poikkeusajalle. Kotihoidontuen kulut toteutuivat n. 19 000 euroa arvioitua suurempina, tosin vuositasolla kotihoidontukea maksettiin lähes 26 000 euroa edeltävää vuotta enemmän. Puhdistus- ja desinfiointiaineista sekä suojavälineiden hankinnoista johtuvia kuluja on myös tullut aikaisempia vuosia enemmän.

Varhaiskasvatuksen kuluja kompensoi kuitenkin selkeät säästöt henkilöstökuluissa, mm. sijaiskulut jäivät poikkeusaikana kokonaan pois, jolloin vuositasolla sijaiskuluihin kului reilu 57 000 euroa vähemmän vuoteen 2019 verrattuna. Tämän rinnalla myös varhaiskasvatuksen henkilöstörakenteessa tapahtui pienenemistä. Vaikka asiakasmaksutuotot jäivät alle arvioidun, olemme loppuvuodesta 2020 saaneet myyntituottoa päivähoitopalveluiden myynnistä lähes 12 000 euroa.

Hankerahaa myönnettiin seuraaville hankkeille:

- Lukemisen kulttuuri- ja lukutaidon vahvistaminen 5000 euroa
- Varhaiskasvatuksen tasa-arvo ja laadun kehittäminen 40 000 euroa
- Varhaiskasvatuksen Covid19 poikkeusolojen tasoittaminen 20 000 euroa
- Esi- ja perusopetuksen Covid19 poikkeusolojen tasoittaminen 36 600 euroa

Toiminnalliset tavoitteet / painopistealueet 2020

- Varhaiskasvatuksen sähköisten asiointipalveluiden tehokas hyödyntäminen
  - Kuntastrategiassa asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien yksi tekijä on palvelujen kehittäminen yhdessä palvelujen käyttäjien kanssa. Varhaiskasvatuksen palvelukyselyssä 2019 yksi eniten kannatusta saanut kehittämiskohde on ollut varhaiskasvatuksen asiointipalveluiden sähköistäminen.
  - Mittarina viestinnän seuranta: tavoitteena 80 % varhaiskasvatuksen viestinnästä on sähköistä viestintää (paperin käytön vähentäminen).

Sähköiset asiointipalvelut otettiin käyttöön vuoden alusta ja n. 95 % varhaiskasvatuksen hakemuksista ja irtisanomisista tehdään nykyisin eDaisyn kautta. Suurin osa päätöksistä annetaan tiedoksi sähköisen tiedoksiannon kautta. Varhaiskasvatuksen tiedottaminen tapahtuu pääsääntöisesti sähköisesti, toki olemme varsinkin koronaan liittyvät tiedotteet tulostaneet myös yksiköiden eteisen seinille nähtäville. Daisyn sähköinen lapsen varhaiskasvatussuunnitelma sekä ryhmävasut on otettu käyttöön toimintakaudelle 2020–2021.

- Siun soten perhepalveluiden kanssa tehtävän yhteistyön kehittäminen perheiden hyvinvoinnin edistämiseksi

- Kuntastrategiassa perheiden pahoinvoinnin torjunnan toimenpiteenä edellytetään varhaista puuttumista ja tiedonkulkua sivistystoimen ja Siun soten perhepalveluiden kanssa. Yhteistyötä tehdään hyvinvointineuvolassa sekä lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman myötä.
- Mittarina: Hyvinvointineuvolan säännöllisyyden ja yhteistyön riittävyden arviointi: Kuntastrategiassa tavoitetilana 2021 lastensuojelutarpeen ja huostaanotettujen osuuden alentaminen maakunnan keskiarvotasolle.

Siun soten perhepalveluiden kanssa tehtävää yhteistyötä jatkettiin poikkeusoloista huolimatta normaalisti: Hyvinvointineuvola kokoontui keväällä 2020 6 kertaa. Siun soten henkilöstömuutosten vuoksi hyvinvointineuvolan toimintaa ei saatu käynnistymään syksyllä 2020. Yhteistyötä tehdään myös lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmassa: alueellisesti neuvolan ja lastensuojelun kanssa Tohmajärvellä, mutta myös yleisemmällä tasolla eteläisen alueen perhekeskustoiminnassa (Kitee, Rääkkylä ja Tohmajärvi). Sekä alueellisen että eteläisen alueen toimintaa jatkettiin säännöllisesti etäkokousten muodossa. Alueellisena yhteistyönä järjestimme muksumessujen sijaan koko perheen ulkoilurastit Keski-Karjalan alueella. Tohmajärven kohtaamispaikan iltakahvit jäivät poikkeusaikana tauolle. Syksyllä kohtaamispaikan toimintaa käynnisteltiin viikoittaisena, mutta epidemiatilanteen kiristyessä loppuvuonna toiminta jäi uudelleen tauolle.

Siun sote kehittää lastensuojeluun systemisen työotteen mallia, työotteella on oma Syty-ohjausryhmä. Sytyn ohjausryhmässä, LUMO-hankkeen kehitystyöryhmä esitti osaamiskeskusten valtakunnallisen tilannekuvakyselyn (04-05/2020) tuloksia: Itä- ja Keski-Suomen keskeiset ongelmat monialaisessa lastensuojelussa ovat mielenterveys- ja päihdepalveluiden riittämättömyys, erityissairaanhoidon palvelujen merkittävät puutteet, palveluketjujen toimimattomuus, monialaisen yhteistyön ja tiedonkulun puutteellisuus ja lapsille sopivia monialaisia palveluja on hyvin vähän, jolloin tarve kodinulkopuolisille sijoituksille on suuri.

Talousarvion toteutuminen

Talous	TP 2019	TA 2020	Ta-muutos	TA 2020	TP 2020	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	190 257	154 300	0	154 300	176 355	22 055
Ulkoiset toimintakulut	-2 004 832	-2 019 000	0	-2 019 000	-1 822 647	196 353
Toimintakate	-1 814 575	-1 864 700	0	-1 864 700	-1 646 292	218 408
Sisäiset toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Ulkoset toimintakulut	-344 982	-452 300	0	-452 300	-519 289	-66 989
<i>Nettomenot</i>	<i>-2 159 557</i>	<i>-2 317 000</i>	<i>0</i>	<i>-2 317 000</i>	<i>-2 165 581</i>	<i>151 419</i>
Poistot ja arvonalentumiset		0	0	0	0	0

Kustannuspaikoittain	TP 2019	TA 2020	Ta-muutos	TA 2020	TP 2020	Poikkeama
Varhaiskasvatuksen hallinto	-127 363	-136 500	0	-136 500	-150 551	-14 051
Lasten päiväkotihoido	-887 759	-1 029 100	0	-1 029 100	-942 758	86 342
Lasten perhepäivähoito	-632 303	-585 100	0	-585 100	-527 888	57 212
Muu lasten päivähoito	-127 334	-134 000	0	-134 000	-153 270	-19 270
Esiopetus	-353 339	-376 000	0	-376 000	-374 113	1 887
Erytisvarhaiskasvatus	-30 772	-47 300	0	-47 300	-14 533	32 767
LAPE-muutosohjelma	-687	-9 000	0	-9 000	-2 467	6 533
Yhteensä	-2 159 557	-2 317 000	0	-2 317 000	-2 165 580	151 420